

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 18-12-2020 r.

Zespół do spraw Równego Traktowania

XI.053.2.2020.ASZ

**Pan
Maksim Sannikov**

Szanowny Panie,

W odpowiedzi na Pana petycję przedstawiam uprzejmie następujące wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 208 ust. 1 Konstytucji RP Rzecznik Praw Obywatelskich jest organem stojącym na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych. Zakres działania Rzecznika nie ogranicza się jedynie do wolności i praw wymienionych w rozdziale II Konstytucji, ale obejmuje także te wymienione w ustawach i ratyfikowanych przez Polskę umowach międzynarodowych. Rzecznik pełni również funkcję niezależnego organu ds. równego traktowania, zgodnie z ustawą z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (Dz. U. z 2020 r. poz. 2156, t.j.).

Zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o RPO (Dz. U. z 2020 r. poz. 627, t.j.), w sprawach o ochronę wolności i praw człowieka i obywatela Rzecznik bada, czy skutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji, obowiązanych do przestrzegania i realizacji tych wolności i praw, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej.

Mając na uwadze powyższe, w pierwszej kolejności pragnę wskazać, że na gruncie art. 32 ust. 2 Konstytucji dyskryminacja w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny jest zakazana. Wskazuje na to również utrwalone orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, który podkreśla, że art. 32 Konstytucji nakazuje przyznawać jednakowe prawa podmiotom odznaczającym się tą samą cechą istotną

(prawnie relewantną), ale jednocześnie umożliwia, aby ustawodawca przyznawał odmienne uprawnienia różniącym się od siebie podmiotom¹.

Uszczegółowieniem klauzuli antydyskryminacyjnej z art. 32 Konstytucji w odniesieniu do zasady równości płci jest art. 33 Konstytucji RP. Podkreślając przywiązanie ustrojodawcy do standardu równego traktowania kobiet i mężczyzn stwierdza on w ust. 1, iż „kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym”. W ust. 2 dodaje natomiast, że „kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń”.

Należy zauważać, że **art. 32 i 33 Konstytucji RP tworzą domniemanie istnienia równych praw i ich równego stosowania niezależnie od płci we wszystkich sferach życia**: rodzinnej, politycznej, społecznej i gospodarczej. Pragnę podkreślić, że dbałość o przestrzeganie tego standardu w działalności organów władzy publicznej znajduje się w centrum działań Rzecznika Praw Obywatelskich. Jednocześnie zapewniam, że **w sprawach z zakresu równego traktowania ze względu na płeć Rzecznik podejmuje działania na rzecz zapewnienia zarówno równego traktowania kobiet względem mężczyzn, jak i mężczyzn wobec kobiet.**

Odnosząc się do oczekiwanych przez Pana działań ze strony Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczących organizacji programu szkoleń i spotkań dla sędziów sądów okręgowego i apelacyjnego w Warszawie uprzejmie informuję, iż wykraczają one poza zakres kompetencji oraz środków działania przewidzianych ustawą o RPO, co uniemożliwia podjęcie interwencji ze strony Rzecznika. Jednocześnie pragnę zauważyć, że we wskazanym zakresie nadzór nad sądami powszechnymi sprawuje Minister Sprawiedliwości.

W nawiązaniu do postulatu organizacji bezpłatnej pomocy psychologicznej ofiarom dyskryminacji, w szczególności dzieciom, w sprawach rodzinnych przy Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich należy wskazać, iż jego realizacja także wykacza poza zakres kompetencji RPO. Rzecznik uznaje przy tym ogromne znaczenie takiej formy wsparcia i pragnie zaznaczyć, że w sprawach dotyczących praw dzieci właściwy jest Rzecznik Praw Dziecka².

W odniesieniu zaś do postulowanego przez Pana stworzenia komitetu walki z dyskryminacją ze względu na płeć w sprawach rodzinnych przy Biurze Rzecznika Praw

¹ Zob. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego dnia z 12 lipca 2012 r., sygn. akt P 24/10.

² Organ ten m.in. prowadzi Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka 800 12 12 12 i specjalny czat internetowy – darmowa poradnia psychologiczna dla dzieci i młodzieży – zob. <https://brpd.gov.pl/2020/12/07/startuje-calodobowy-dzieciecy-telefon-zaufania-iczat-internetowy/>.

Obywatelskich pragnę zapewnić, że choć jak dotąd taki komitet nie został powołany, to wszelkie znane RPO przypadki nierównego traktowania w sprawach rodzinnych są poddawane wnikliwej analizie. Chciałabym ponadto zwrócić Pana uwagę, że w odniesieniu do realizacji zasady równego traktowania, w tym ze względu na płeć w sprawach rodzinnych, kompetencje Rzecznika obejmują nie tylko rozpatrywanie wniosków indywidualnych dotyczących naruszeń tej zasady, ale także analizowanie, monitorowanie i wspieranie równego traktowania wszystkich osób, prowadzenie niezależnych badań dotyczących dyskryminacji, opracowywanie niezależnych sprawozdań oraz wydawanie zaleceń odnośnie do problemów związanych z dyskryminacją (art. 17b ustawy o RPO). Wykonując powierzone zadania **Rzecznik Praw Obywatelskich prowadzi obecnie badanie dotyczące równego traktowania ze względu na płeć w postępowaniach sądowych o opiekę nad dzieckiem. Jego celem jest zbadanie realizacji zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet – ojców i matek – w wymienionych postępowaniach.** Na marginesie należy zauważyć, że przytoczony przez Pana w petycji temat badania³ stanowił tylko jedną z propozycji zgłoszonych w toku konsultacji tematów badań antydyskryminacyjnych, jakie w opinii zgłaszających RPO powinien podjąć, jednak wcześniej nie został zrealizowany z uwagi na brak odpowiednich środków finansowych.

Należy także dodać, iż Rzecznik Praw Obywatelskich **w sposób cykliczny organizował spotkania zarówno z organizacjami matczynymi, jak i ojcowskimi,** podczas których poruszany był szereg kwestii, z którymi obecnie boryka się polski wymiar sprawiedliwości⁴. Celem tych spotkań było właśnie **wypracowanie postulatów dotyczących zmian obowiązującego prawa, tak aby lepiej zabezpieczało prawa wszystkich osób uwikłanych w konflikt w rodzinie.** Obecnie spotkania te zostały zawieszony z przyczyny stanu epidemii.

W odniesieniu do pozostałych żądań stanowiących przedmiot Pana petycji, chciałabym wskazać, iż po ich rozpatrzeniu Rzecznik nie znajduje uzasadnienia dla podjęcia oczekiwanych przez Pana działań.

Jednocześnie pragnę podziękować Panu za okazane zaufanie i zwrócenie się do Rzecznika w sprawie, która zajmuje wysoką pozycję na agendzie działań RPO, tj. równego traktowania mężczyzn i kobiet. Uwzględniając Pana zainteresowanie tematyką przeciwdziałania dyskryminacji, zachęcam do śledzenia bieżącej działalności Rzecznika Praw Obywatelskich na stronie www.rpo.gov.pl, w szczególności – zapisu spotkań

³ Dyskryminacja osób płci męskiej przed sądami w zakresie spraw rodzinnych - <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/dyskryminacja-os%C3%B3b-p%C5%82ci-m%C4%99skiej-przed-s%C4%85dami-w-zakresie-spraw-rodzinnych>.

⁴ Zob. np. <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/z-ojcami-o-ich-prawach-spotkanie-rpo-w-sprawie-nowelizacji-kodeksu-rodzinnego-i-opiekunczego>.

z Kongresu Praw Rodzicielskich (<https://www.rpo.gov.pl/pl/content/kongres-praw-rodzicielskich>).

Z poważaniem

Magdalena Kuruś

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/